pilkapyje suardyti XVII a., laidojant mirusiuosius.

Taigi žvalgomojo pobūdžio kasinėjimai Pašilių kapinyne ir pilkapiuose leidžia teigti, kad žmonės čia II-IV a. laidoti pilkapiuose, apjuostuose akmenų vainiku, vėliau kapinyne į Š nuo pilkapių, o XVI-XVII a. vėl pilkapių vietoje.

## VILKIAUTINIO (VARĖNOS RAJ.) PILKAPYNO TYRINĖJIMAI 1974 METAIS

Pranas Kulikauskas

1974 m. vasarą VVU tęsė Vilkiautinio, Varėnos raj., pilkapyno tyrinėjimus: ištyrė du ardomus pilkapius pilkapyno Š pakraštyje[1] ir ilgojo pilkapio ŠV galą[2].

Pilkapis Nr. 6(3) buvo prie pat lauko keliuko, einančio iš V. Šimkonio sodybos į Vilkiautinį, nuo pilkapio Nr. 1, tyrinėto 1974 m., į ŠR 25 m nuotolyje. Jo Š papėdė buvo ariama. Iš aplinkinio tereno jis išsiskyrė apie 50-75 cm aukščio ir 7-8 m skersmens beforme kalvele. Paviršiuje matėsi duobės, kyšojo pavienių akmenų viršūnės. Pilkapio sampilo V pusė labiau suplokštėjusi, o R palaipsniui perėjo į čia esančios natūralios pakilumos šlaitą. Dviejų ryškesnių duobių skersmuo siekė iki 1,5 m. Pasakojama, kad savo metu čia būta gana didelės krūsnies, iš kurios vėliau akmenys buvo surinkti. Pilkapis ištirtas 10x10 m dydžio perkasa, kurios V ir R kraštas sužymėtas raidėmis - A-K, o Š ir P kraštas - skaičiais - 1-10. Kontrolinė juosta buvo

---

[1] Sudarytame situacijos planelyje jie pažymėti Nr. 9 ir 18. Pagal tyrinėjimų eilę tai būtų pilkapis Nr. 6(3) ir Nr. 7(18).

[2] П. Куликаускас, Курганный могильник У-УІІІ вв. в местности Вилькяутинис, - АО 1974 года, М., 1975, с. 407-408.

palikta tik Š-P kryptimi per 5 kvadratus.

Pilkapį ištyrus, paaiškėjo, kad jame išliko dvi eilės akmenų ir vienas degintinis kapas centre. Mirusįjį palaidojus, kapelis buvo apstatytas akmenimis bei užpiltas žemėmis. Po to vėl piltos žemės ir krauti akmenys. Tarp akmenų buvo didesni ar mažesni tušti ploteliai ir degėsiai. Pačiame pilkapio centre - dar paviršiuje akmenų būta tankiau. Daugiau jų išliko ir pilkapio pakraštyje.

Pilkapio centre, 70 cm gilumoje nuo sampilo paviršiaus, aptiktas degintinis kapas. Kauliukai papilti lygioje vietoje, aplink išbarstyta degėsių, virš kaulų sudėtos įkapės. Kapelis apdėtas 9 akmenimis. Du nedideli akmenukai gulėjo šalia vienas kito ir paslėgė diržo sagtį kapelio P dalyje. Kapo skersmuo su akmenimis - 100x60 cm. Virš degintinių kaulų padėtas 38 cm ilgio geležinis ietigalis, nukreiptas viršūne į Š. Ietigalio plunksna profiliuota, su iškiliu rumbu per vidurį. Kairėje ietigalio pusėje padėtas kovos peilis - durklas, o tarp jų nedidelio žalvarinio pentino lankelis. Nuo šių įkapių į P padėta geležinė diržo sagtis.

Pilkapis Nr. 7(18) buvo į R nuo pilkapio Nr. 6(3), arčiau V. Šimkonio sodybos, taip pat minėto keliuko, einant į Vilkiautinį kairėje pusėje. Jo Š pusė, o iš dalies V ir R apartos. Čia stūksojo akmenų krūva, atrodžiusi kaip tik ką sumestų akmenų nedidelė krūsnis. Krūsnies skersmuo - 5 m, aukštis apie 40 cm. Viduryje matyti įdubimas, pripildytas smulkių, nuo ariamo lauko surinktų, akmenukų. Tarp viršutinės eilės akmenų žemių buvo nedaug, akmenys dėti kompaktiškai, beveik be žemių, jie dideki. Pašalinus dvi eiles akmenų, viduryje atsidengė atskiras 1 m skersmens grindinėlis. Virš šio grindinėlio, tarp akmenų ir po jais rasta daug degėsių. Atskiri anglių gabalai dideli. Pašalinus antrąjį grindinį, jau apie 30-40 cm gylyje nuo

paviršiaus, pilkapio V pusėje (D kvadrate) rastas žalvarinės lankinės segės įvijos virbas. Prie virbo prisilydęs kiek žalvario. Virbo ilgis - 9,5 cm, storis - apie 0,7 cm (be prisilydžiusio žalvario). Jokių kitų radinių pilkapyje nebuvo. Tik tikrinant jo dugną, kv. B-3 buvo aptikta nedidelis degintinis kauliukas, rodąs, kad savo metu čia būta degintinio kapo, kurį tenka laikyti suardytu. Patikrinus pilkapio dugną, visi akmenys vėl sumesti į krūvą (jų būta 708).

Buvo tęsiami ir ilgojo - pilkapio (Nr. 5) tyrinėjimai. Tyrinėtas ŠV jo galas, kur iškastas 7 m ilgio ir 4 m pločio perkasas. Šis pilkapio galas suplokštėjęs, iš aplinkinio tereno jis išsiskiria vos apie 40-50 cm aukščio pylimėliu. Ir šios ilgojo pilkapio dalies konstrukcija buvo tokia pat, kaip ir PR gale. Išliko 2-3 akmenų eilės. Akmenys didoki, jų daugiau viduryje. Virš jų susidaręs 10-20 cm storio velėnos sluoksnelis. Pylimėlio P papėdėje, A-B-2-3 kvadratuose, jau nuimant akmenis, pastebėta judinta žemė ir degėsiai, kurie išėjo už perkaso ribų. Todėl toje vietoje reikėjo daryti išpjovą. Čia aptiktas degintinis kapas Nr. 1(3). Kapelis apdėtas nedideliais akmenukais, kurie sudarė tarsi vainiką. Sudeginti kaulai paberti apie 80 cm skersmens plotelyje. Virš jų padėtas profiliuota plunksna ir iškiliu rumbu per viršūnės vidurį ietigalis, kovos peilis - durklas ir geležinė diržo sagtelė. Ietigalio ilgis 25,5 cm. Aptiktas žmogaus dantis ir smulkoki sudegę kauliukai rodytų, kad čia palaidotas jaunas žmogus. Tikrinant pilkapio dugną, jo viduryje po akmenimis, apie 70-80 cm gylyje, aptikta 70 cm skersmens neišaiškintos paskirties tamsios žemės dėmė. Dėmės gylis - 30 cm.

Išvados:

1. 1974 m. tyrinėjimai išgelbėjo pilkapius Nr. 6(3) ir Nr. 7(18) nuo sunaikinimo. Dabar liko pilkapių išskirtame saugoti plote - kalvos R, Š ir V papėdėje bei V. Šimkonio sode, prie pat jo gyvenamojo namo. Atrodo, kad jiems pavojus šiuo metu negresia.

2. Tyrinėtieji pilkapiai ir juose aptikti deginiiniai kapai tokie pat, kaip ir 1973 m. tyrinėtųjų pilkapių.

3. Ilgojo pilkapio ŠV galo tyrinėjimai patvirtino mūsų prielaidą, kad čia taip pat yra deginiiniai kapai.

4. 1974 m. tyrinėtieji pilkapiai, kaip ir 1973 m., yra iš V–VIII a.

## PAPIŠKIŲ (VARĖNOS RAJ.) PILKAPIŲ TYRINĖJIMAI 1974 IR 1975 METAIS

Juozas Markelevičius

Papiškių pilkapynas – krūsnys žinomos nuo 1973 m., kada čia 2 pilkapius ištyrė VVU[1]. Kita pilkapių dalis buvo nuardyta, ruošiant vietą Liškiavos kolūkio gyvulininkystės komplekso statybai. Po teritorijos lyginimo darbų teliko tik keleto pilkapių fragmentai. Dalis pilkapių, buvusių lomelėse, buvo užstumdyti žemėmis nuo aplinkinių kalvų.

1974 ir 1975 metais pilkapių likučius tyrinėjo MMT ir PKI.

1974 m. buvo ištirti ilgojo pilkapio ir vienos "krūsnies" likučiai. Ilgajame pilkapyje aptiktas tik akmenų grindinys, o, po juo 30–40 cm degėsių sluoksnis. Ištirtame 6x4 m plote kapų nerasta. Pilkapyje po nuardytu akmenų sampilu aptiktas deginiinis kapas be įkapių.

1975 m. rugpjūčio mėn. buvo ištirti III–V pilkapių likučiai gamybinio centro PV dalyje ir VI–IX pilkapių likučiai gamybinio centro ŠR dalyje. Visų šių pilkapių sampilai jau buvo nustumdyti buldozeriu, o pilkapių vietoje matėsi tik vienas kitas išverstas akmuo. Pastebėta,

---

[1] P. Kulikauskas, Papiškių (Varėnos raj.) pilkapiai, – AETL 1972 ir 1973 metais, V., 1974, p. 45–46.